

สิ่งที่ผู้บริหารสถานศึกษาทุกคนควรรู้เกี่ยวกับการศึกษาพิเศษ 5 ประการ

What Every Principal Needs to know About Special Education, McLaughlin, M.J. (2009)

ดร.มลิวัลย์ ธรรมแสง

คำนำ

เดิมเมื่อพูดถึงการศึกษาพิเศษ ผู้ที่อยู่ในวงการการศึกษาที่จะเข้าใจว่าเป็นงานเฉพาะที่เกี่ยวข้องกับผู้บริหารและครูการศึกษาพิเศษและถ้าเป็นเรื่องการจัดการศึกษาพิเศษคนทั่วไปมักเข้าใจว่า หมายถึงการจัดการศึกษาสำหรับคนพิการที่ต้องจัดเป็นสถานศึกษาโดยเฉพาะเท่านั้น แต่ปัจจุบันแนวความคิดดังกล่าวได้เปลี่ยนไปแล้วตามสภาพบังคับของกฎหมายและแนวคิดทางการศึกษาเพื่อปวงชนซึ่งเน้นด้านสิทธิของเด็กทุกคนในการได้รับโอกาสการศึกษาร่วมกันไม่ว่าจะเป็นเด็กทั่วไปหรือเด็กพิการเพราะจากการวิจัยพบว่าเด็กพิการจะเรียนได้ดีกว่าถ้าได้เรียนร่วมกับเพื่อนปกติในวัยเดียวกัน โดยได้รับการช่วยเหลือจากรัฐอย่างเหมาะสม เมื่อแนวคิดด้านการจัดการศึกษาทั่วไปในประเทศไทยที่ห้ามปฏิเสธการรับเด็กพิการแล้วยังมีการส่งเสริมให้สถานศึกษาต่างๆทุกระดับให้สิทธิและโอกาสเด็กพิการเข้าเรียนร่วมอย่างเป็นรูปธรรมมากขึ้นและเพื่อประสิทธิภาพของการจัดการศึกษาพิเศษ ผู้บริหารสถานศึกษาทั่วไปจึงควรทราบว่าท่านก็เป็นผู้หนึ่งที่มีภาระงานพัฒนาผู้เรียนที่อาจเป็นเด็กพิเศษที่ท่านมีความจำเป็นในการจัดบริการทางการศึกษาพิเศษ เพราะผู้บริหารสถานศึกษา คือ ผู้นำที่มีประสิทธิภาพของการศึกษาพิเศษในสถานศึกษานั้น ๆ

หลักสำคัญของผู้บริหารทางการศึกษาพิเศษที่มีประสิทธิภาพ 5 ประการเกี่ยวกับการศึกษาพิเศษ ดังต่อไปนี้

1. ผู้บริหารต้องเข้าใจพื้นฐานหลักการของกฎหมาย และส่วนที่เกี่ยวข้องของกฎหมายเรื่องการศึกษาสำหรับคนพิการ ผู้บริหารควรจะต้องเข้าใจเจตนารมณ์หรือหลักการของแนวปฏิบัติอย่างถ่องแท้ เพราะการที่ผู้บริหารเพียงแต่ทำตามหลักเกณฑ์ต่างๆโดยไม่มี ความเข้าใจหลักการที่ถ่องแท้ของกฎหมายหรือกฎเกณฑ์นั้นจะนำไปสู่การจัดโปรแกรมการศึกษาพิเศษไปตามบุญตามกรรม คือ การปฏิบัติตามกฎระเบียบที่เกี่ยวข้องกับการศึกษาพิเศษไปอย่างเสียไม่ได้หรือแบบขอไปที ดังนั้นผลที่ตามมาคือโปรแกรมการศึกษาพิเศษในสถานศึกษาของท่านก็จะด้อยคุณภาพและจะปรากฏต่อสายตาของประชาชนทั่วไป

2. ผู้บริหารจำเป็นต้องมีความเข้าใจว่า การศึกษาพิเศษนั้นเป็นเรื่องแต่ละบุคคลอย่างแท้จริง ดังนั้นงานการศึกษาพิเศษจึงเป็นงานของการจัดการเรียนการสอนให้สอดคล้องกับลักษณะต่างๆของเด็กที่มีความต้องการพิเศษเป็นเฉพาะบุคคล

3. ผู้บริหารจะต้องมีความเข้าใจว่า การจัดการศึกษาพิเศษนั้นไม่ใช่เป็นเรื่องของอาคารสถานที่ใดสถานที่หนึ่งเท่านั้น หรือไม่ใช่เป็นเพียงโปรแกรมใดโปรแกรมหนึ่งเท่านั้น แต่เป็นชุดของการบริการและการสนับสนุนต่างๆที่จัดทำขึ้นตามความต้องการจำเป็นของผู้เรียนเฉพาะบุคคล เพื่อให้ผู้เรียนเหล่านั้นได้พัฒนาเรียนรู้ในหลักสูตรปกติของแต่ละโรงเรียน

4. ผู้บริหารจำเป็นต้องรู้วิธีการที่จะให้เด็กที่มีความต้องการจำเป็นพิเศษได้อยู่ในมาตรฐานการประเมินผลและกฎเกณฑ์ต่างๆที่จำเป็นต้องปฏิบัติตามในความรับผิดชอบของผู้บริหาร

5. ผู้บริหารจำเป็นต้องรู้วิธีการที่จะสร้างสรรค์เงื่อนไขต่างๆที่จะสนับสนุนการปฏิบัติงานการศึกษาพิเศษที่มีประสิทธิภาพ และสุดท้ายจะบูรณาการการศึกษาพิเศษให้เข้ากับการพัฒนาทุกด้านของสถานศึกษา

การสร้างสรรค์การศึกษาพิเศษให้มีคุณภาพ

1. การเข้าใจหลักการเบื้องต้นของการศึกษาพิเศษ (Understanding the basics of Special Education)

1.1 ผู้เรียนที่ต้องได้รับการศึกษาพิเศษ คือ กลุ่มนักเรียนมีความแตกต่างหลากหลายลักษณะของเด็กที่ต้องการการศึกษาพิเศษโดยทั่วไป จะมีลักษณะหลายอย่างคล้ายกับกลุ่มนักเรียนที่ผลสัมฤทธิ์การเรียนรู้ต่ำกว่าเกณฑ์

1.2 การศึกษาพิเศษไม่ใช่เรื่องของสถานที่ หรือโปรแกรมที่แยกออกไปจัดเป็นพิเศษ แต่เป็นระบบของการสนับสนุนและการบริการนักเรียนที่มีความต้องการจำเป็นพิเศษในโรงเรียนนั้น

1.3 นโยบายของการศึกษาพิเศษของแต่ละสถานศึกษาอาจจะแตกต่างกันขึ้นอยู่กับจังหวัด และท้องถิ่น แต่มีหลักการสำคัญเหมือนกัน นั่นคือ

1.3.1 มนุษย์ทุกคนทั้งคนพิการเป็นผู้มีศักยภาพ ผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องเริ่มตั้งแต่พ่อแม่ ผู้ปกครองญาติพี่น้องครูอาจารย์ผู้บริหารและผู้ที่เกี่ยวข้องจะต้องช่วยกันศึกษาค้นหาศักยภาพหรือความสามารถที่แฝงอยู่ในตัวเด็กออกมาแล้วช่วยกันพัฒนาส่งเสริมตลอดจนช่วยเหลือให้เด็กได้พัฒนาเต็มตามศักยภาพของแต่ละบุคคล

1.3.2 หลักการของสิทธิความเสมอภาคที่เท่าเทียมกับบุคคลอื่น ๆ ในสังคม โดยเฉพาะอย่างยิ่งสิทธิที่จะมีชีวิตอยู่อย่างมีศักดิ์ศรี และมีคุณภาพชีวิตที่ดี

กฎหมาย พระราชบัญญัติการจัดการศึกษาสำหรับคนพิการ โดยทั่วไปมีหลักการอะไรบ้าง

1. หลักการสิทธิมนุษยชน กล่าวคือ มนุษย์ทุกคนรวมทั้งคนพิการ ต้องมีสิทธิและที่เท่าเทียมกัน และกฎหมายทางการศึกษา ที่มีหลักที่เป็นแกนกลางที่บังคับ (มีหลักการอะไรบ้าง) ดูจากกฎหมายการศึกษาที่เหมาะสมที่รัฐจัดให้

2. หลักการจัดการศึกษาสำหรับคนพิการ ได้รับการปฏิบัติที่เท่าเทียม เช่น สิทธิการได้รับการศึกษาโดยไม่เสียค่าใช้จ่ายเช่นเดียวกับเด็กทั่วไป แต่ที่พิเศษ คือ การจัดการศึกษาตั้งแต่แรกเกิดหรือพบความพิการจนตลอดชีวิต พร้อมทั้งได้รับเทคโนโลยีสิ่งอำนวยความสะดวก สื่อและบริการอื่นใดทางการศึกษา (มาตรา 5 (1) พระราชบัญญัติการจัดการศึกษาสำหรับคนพิการ พ.ศ. 2551)

การจัดการศึกษาที่เหมาะสมที่ต้องได้รับความช่วยเหลือด้านใดด้านหนึ่ง เพื่อให้สามารถปฏิบัติกิจกรรมในชีวิตประจำวันหรือมีส่วนร่วมทางสังคมได้อย่างบุคคลทั่วไป ส่วนการศึกษาเหมาะสมนั้นแสดงให้เห็นโดยการจัดทำแผนการจัดการศึกษาเฉพาะบุคคล (Individualized Education Plan : IEP) ที่กฎหมายกำหนดให้เด็กพิการทุกคนต้องมี ซึ่งในแผนดังกล่าวนั้นจะประกอบด้วยแผนหรือแนวทางการศึกษาพร้อมสื่อสิ่งอำนวยความสะดวกที่จำเป็นเฉพาะบุคคล และเป็นความเห็นร่วมกันของผู้ปกครองและสถานศึกษา

2. พื้นฐานต่างๆ (Foundations)

ลักษณะ 4 ประการของโปรแกรมการศึกษาพิเศษที่มีคุณภาพสูง

1. นักเรียนพิการสามารถเข้าถึงและใช้ประโยชน์จากหลักสูตรการศึกษาทั่วไปได้
2. นักเรียนพิการสามารถร่วมใช้การประเมินผลทุกอย่าง และอยู่ในระบบความรับผิดชอบร่วมกัน
3. ห้องเรียน และสภาพแวดล้อมในสถานศึกษาเอื้ออำนวยต่อการพัฒนาบุคลิกภาพทางบวก

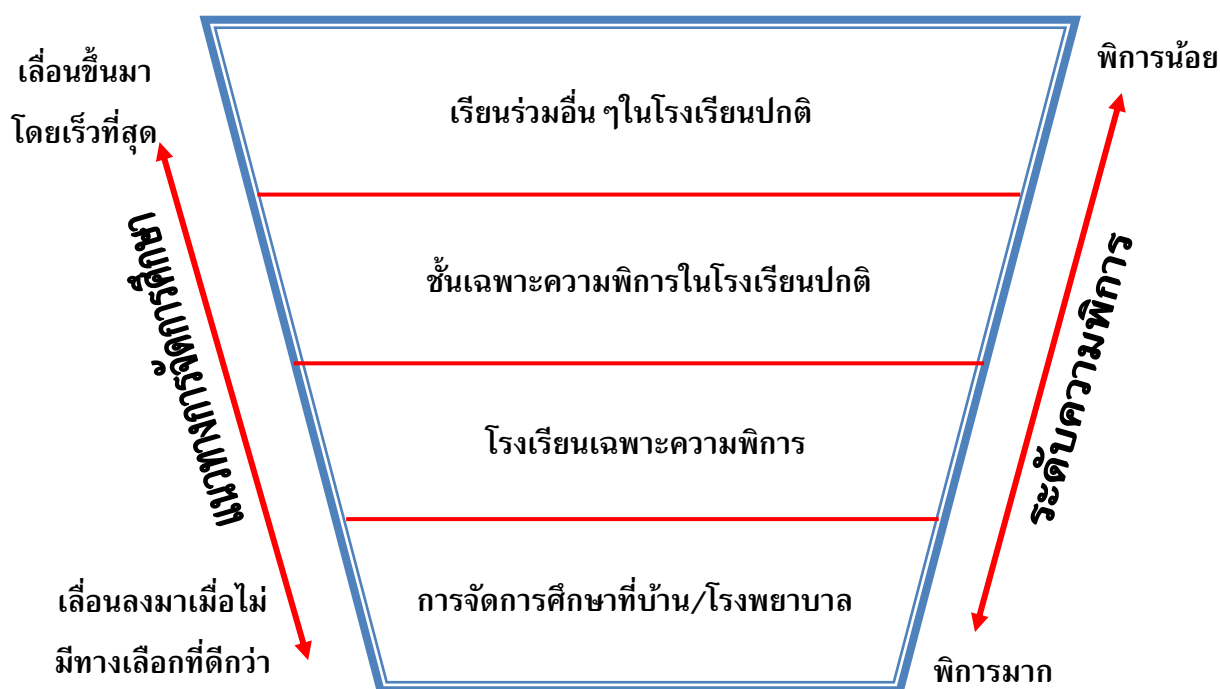
ให้แก่ นักเรียนทุกคน

4. ต้องมีหลักฐานของการสื่อสารระหว่างโรงเรียนกับผู้ปกครอง และมีการร่วมมือกันอย่างแท้จริงและชัดเจน

รูปแบบของการจัดการศึกษาพิเศษ

เดิมการจัดการศึกษาพิเศษจัดในรูปแบบของการการแบ่งเป็นชั้นๆ (Cascade) เป็นลักษณะของการจัดการศึกษาแบบการไต่ระดับ ซึ่งถ้าเขียนเป็นแผนภาพจะเป็นลักษณะทรงกรวย ซึ่งนักวิชาการบางท่านอาจจะจัดทำเป็นทรงกรวยหงาย คือ ส่วนปากของกรวยใช้แทนการรูปแบบการเรียนร่วมกับเด็กพิการน้อย โดยไม่ต้องมีบริการช่วยเหลือใด แล้วค่อยๆลดหลั่นลงไปจนถึงส่วนที่แคบที่สุดของทรงกรวยก็จะกำหนดให้เป็นรูปการจัดการศึกษาที่จำกัดที่สุด เช่น รูปแบบการจัดการศึกษาให้เด็กพิการประเภทรุนแรงที่โรงพยาบาล หรือสถาบันที่จัดการศึกษาให้แก่เด็กพิการที่มีสภาพแวดล้อมจำกัด เช่น เด็กไม่มีโอกาสพบปะกับเพื่อนปกติในวัยเดียวกันเลย เป็นต้น

แนวคิด/รูปแบบการจัดการศึกษาเดิม

ปรับจาก Deno & Dunn 1973. มลิวัลย์ ธรรมแสง 2528.

แนวคิดเรื่องรูปแบบดังกล่าวนี้เกิดขึ้นในประเทศสหรัฐอเมริกาและยังมีอิทธิพลต่อการจัดการศึกษาพิเศษในประเทศกำลังพัฒนารวมถึงประเทศไทยมาจนถึงปัจจุบัน แม้ว่าการกำหนดแนวทางการจัดทำให้พยายามเลื่อนเด็กขึ้นมาให้เรียนร่วมให้มากที่สุดเท่าที่จะทำได้ แต่ส่วนใหญ่เด็กที่มีความพิการมากในความเป็นจริงมักไม่ได้รับโอกาสที่จะได้เรียนร่วมเพราะข้อจำกัดในการสนับสนุนด้านบริการที่จำเป็นต่อการพัฒนาศักยภาพของผู้เรียน กล่าวคือ เมื่อจัดให้เด็กเข้าเรียนในรูปแบบใดแล้วไม่มีความยืดหยุ่นและปรับเปลี่ยนรูปแบบการจัดการศึกษาตามหลักการ ทำไม่ได้ตามหลักการนี้

ต่อมารูปแบบของการจัดการศึกษาพิเศษในสหรัฐเริ่มชัดเจนมากขึ้น หลังจากเด็กพิการได้มีโอกาสในการเรียนรวมและใช้หลักสูตรเดียวกับเด็กทั่วไปมากขึ้น เนื่องจากการเปลี่ยนแปลงแนวคิดสู่การศึกษาเพื่อปวงชน (Education For All) ซึ่งเป็นแนวความคิดที่ชัดเจนใน พ.ศ. 2543

กล่าวโดยสรุปรูปแบบการศึกษาพิเศษเดิมมีแนวคิดที่ เด็กพิการเป็นเด็กที่แตกต่างจากเด็กทั่วไป จึงจำเป็นต้องแยกจัดหรือให้การศึกษานี้ ต้องมีหลักสูตรพิเศษแตกต่างจากหลักสูตรปกติ นั่นคือ เด็กต้องถูกวัด ประเมินจุดแข็งจุดอ่อน มีเป้าหมายเป็นรายบุคคล มียุทธวิธีที่จะจัดการกับจุดอ่อนโดยการจัดการจัดการศึกษาเฉพาะบุคคล ซึ่งมีเป้าหมายแยกจากหลักสูตรการศึกษาทั่วไป เน้นข้อจำกัดจัดเป็นเฉพาะบุคคลก็จริงแต่แยกจากหลักสูตรปกติ ซึ่งไม่สอดคล้องกับแนวคิดของการเรียนรวม (Inclusive Education) ที่เน้นการจัดให้เด็กทุกคนได้เรียนร่วมกัน

เอกสารประกอบวิชาการระบบการศึกษาพิเศษ : ดร.มลิวัลย์ ธรรมแสง : 9 ต.ค. – 8 พ.ย. 2552 (ปรับปรุง พ.ศ. 2553) :

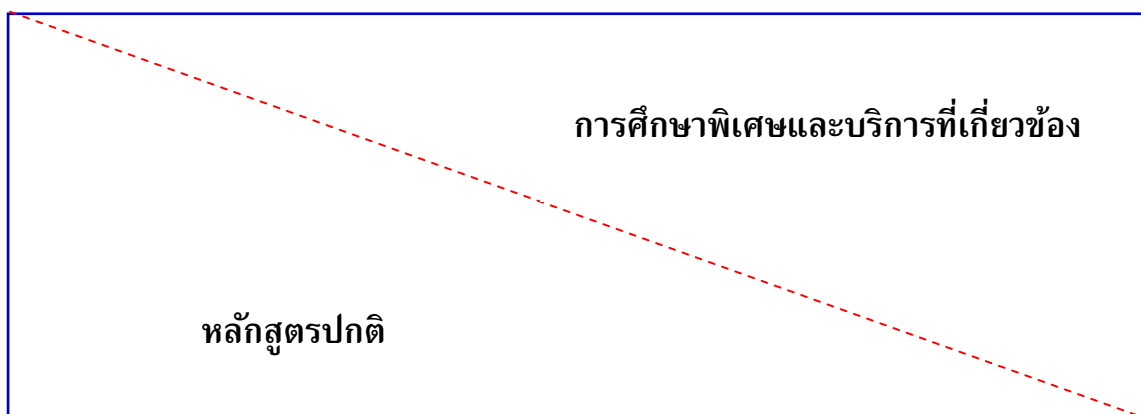
หลักสูตรศึกษาศาสตรดุษฎีบัณฑิต สาขาการบริหารการศึกษาพิเศษ : มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนดุสิต

รูปแบบของการศึกษาพิเศษตามแนวคิดใหม่ในปัจจุบัน คือ การมองการศึกษาพิเศษเป็นชุดของการบริการหรือบริการสนับสนุนผู้เรียนในโรงเรียนที่ออกแบบขึ้นมาเพื่อเป็นการช่วยนักเรียนแต่ละคนให้สามารถเรียนในหลักสูตรปกติและประสบความสำเร็จให้ได้ ดังนั้นรูปแบบนี้การศึกษาพิเศษจะอยู่ในรูปของสี่เหลี่ยมผืนผ้า ซึ่งแบ่งออกเป็น 2 ส่วน คือ ส่วนของหลักสูตรทั่วไปและการศึกษาพิเศษและบริการที่เกี่ยวข้องต่างๆที่ยืดหยุ่นมีเส้นแบ่งไม่ตายตัว แต่มีหลักการที่ชัดเจนขึ้นอยู่กับความต้องการจำเป็นรายบุคคลของผู้เรียน

รูปแบบการจัดการศึกษาพิเศษแนวใหม่

รูปแบบการศึกษาพิเศษ : ยืดแนวปรัชญาเรียนร่วมที่ใช้ความเชื่อมโยงของหลักสูตรเป็นแนวปฏิบัติ (Special Education : A Curriculum Continuum)

แผนภูมิที่ 1 รูปแบบการจัดการศึกษาพิเศษในมุมมองของหลักสูตรปกติกับการศึกษาพิเศษ และการจัดบริการช่วยเหลือสนับสนุนผู้เรียนที่มีความจำเป็นพิเศษ

ไม่ต้องมีการจัดสื่อ	มีการจัดหาสื่อ	การปรับเปลี่ยน	มาตรฐาน
สิ่งอำนวยความสะดวก	สิ่งอำนวยความสะดวก	มาตรฐานการ	การสำเร็จที่ใช้
หรือการดัดแปลง	สะดวกและบริการ	สำเร็จการศึกษา	เป็นทางเลือก
การปรับเปลี่ยนใด ๆ	ช่วยเหลือ		แทนมาตรฐาน ปกติ

ในรูปแบบนี้ แผนการจัดการศึกษาเฉพาะบุคคล หมายถึง แผนซึ่งกำหนดแนวทางการจัดการศึกษาที่สอดคล้องกับความต้องการจำเป็นพิเศษของคนพิการตลอดจนกำหนดเทคโนโลยี สิ่งอำนวยความสะดวก สื่อ บริการและความช่วยเหลืออื่นใดทางการศึกษาเฉพาะบุคคล (Individualized Education Plan : IEP) ของนักเรียนควรมาจากการประเมินที่บ่งชี้ว่าเด็กคนนี้อยู่ในส่วนและขั้นตอนใดของหลักสูตร นั่นคือ ทีมที่จัดทำแผนการจัดการศึกษาเฉพาะบุคคลของเด็กจำเป็นต้องรู้ว่าทักษะความคิดรวบยอด และความรู้ที่เด็กมีแล้วคืออะไรบ้าง ทีมต้องช่วยกันพิจารณาว่า เด็กคนนี้จำเป็นต้องได้รับการสนับสนุนและ

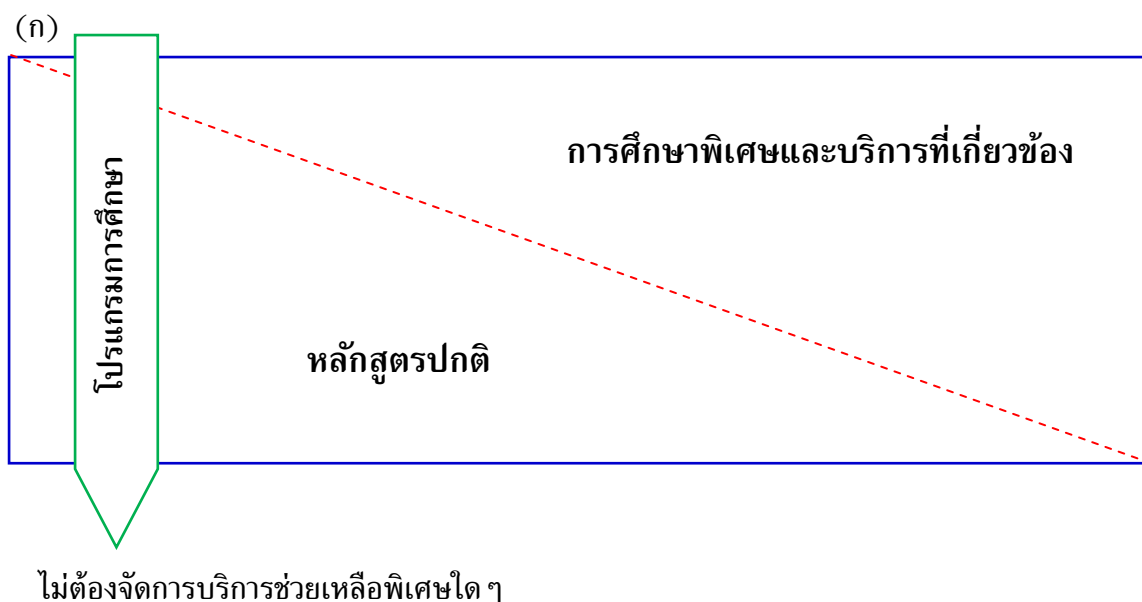
เอกสารประกอบวิชาการระบบการศึกษาพิเศษ : ดร.มลิวัดย์ ธรรมแสง : 9 ต.ค. – 8 พ.ย. 2552 (ปรับปรุง พ.ศ. 2553) :

หลักสูตรศึกษาศาสตรดุษฎีบัณฑิต สาขาการบริหารการศึกษาพิเศษ : มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนดุสิต

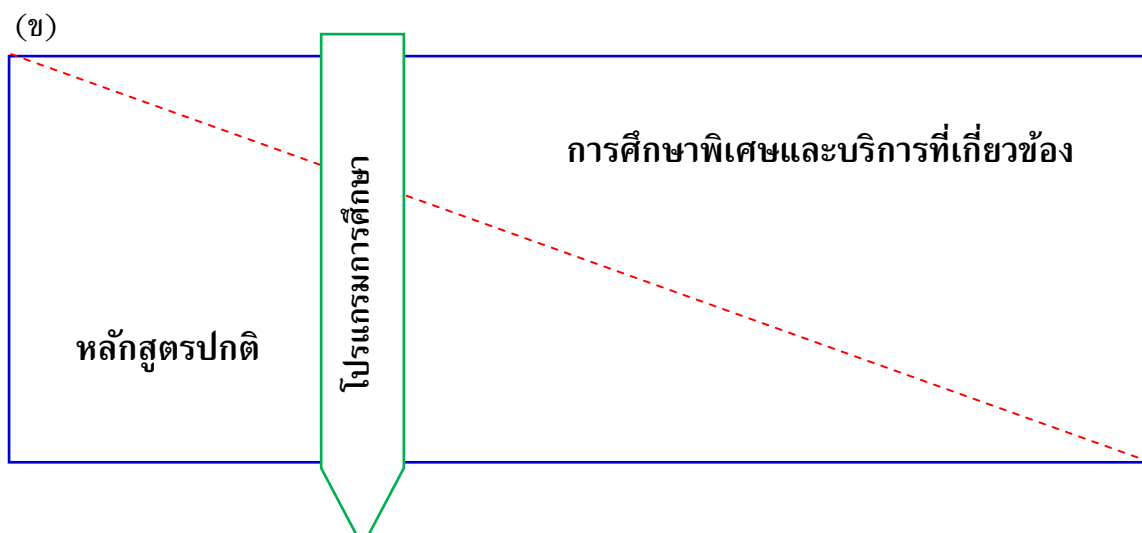
บริการอะไร เพื่อช่วยให้สามารถเรียนรู้เนื้อหาต่างๆของหลักสูตรปกติให้ได้ บริการต่าง ๆ นั้นอาจจะเป็น ยุทธวิธีการสอนแบบพิเศษ เทคโนโลยีหรือสื่อการสอนแบบพิเศษ และวิธีการที่ควบคุมกำกับดูแล ความก้าวหน้าที่จะต้องจัดเป็นพิเศษ นอกจากนี้การศึกษาศาสตร์พิเศษอาจช่วยเสริมหลักสูตรการศึกษา ทั่วไปในลักษณะของการสอนในส่วนทักษะพิเศษที่ไม่ปรากฏอยู่ในหลักสูตรปกติก็ได้ เช่น ทักษะการ เรียนรู้ (สำหรับเด็กออทิสติก) พฤติกรรมทางสังคม ทักษะในการดำรงชีวิต สำหรับเด็กบกพร่องทาง สติปัญญาหรือทักษะที่ใช้เพื่อการเข้าถึงความรู้ เนื้อหาต่างๆ เช่น ยุทธวิธีในการเรียนรู้สำหรับเด็กที่ บกพร่องทางการเรียนรู้ แต่ไม่ได้มอง (เจตนา) จะนำทักษะพิเศษมาแทนเนื้อหาของหลักสูตรปกติ

ข้อตัดสินใจทั้งหลายเหล่านี้เป็นเรื่องของแต่ละบุคคล และแตกต่างกันตั้งแต่การเข้าใจความ คาดหวังของหลักสูตรปกติ และสิ่งที่จำเป็นต้องจัดให้เด็กแต่ละคนเพื่อให้ใช้หลักสูตรปกติให้ได้ เช่น เด็กบางคนอาจต้องการเพียงบริการการแก้ไขการพูดและภาษาเท่านั้นไม่ต้องปรับเปลี่ยนหลักสูตรหรือวิธี จัดการเรียนรู้ตามปกติ ซึ่งจะเห็นได้ในแผนภูมิที่ 2 ที่แสดงให้เห็นว่ารูปแบบการให้บริการจะเป็น อย่างไรและอยู่ปรากฏใน (เส้นทาง) ส่วนเชื่อมโยงของหลักสูตรอย่างไร ดังนั้นแผนการจัดการศึกษา เฉพาะบุคคลของเด็กในกลุ่มนี้จะปรากฏว่ามีเฉพาะบริการการช่วยเหลือด้านการพูดและภาษาเท่านั้น ซึ่งถ้า พิจารณาในแผนภูมิที่ 1 ตำแหน่งของการเริ่มให้การช่วยเหลือจะอยู่ในส่วนต้นของเส้นทางของหลักสูตร ปกตินั่นเอง

แผนภูมิที่ 2 รูปแบบการจัดการศึกษาพิเศษ : เด็กพิการเรียนร่วมโดยไม่ต้องจัดสื่อสิ่งอำนวยความสะดวกและบริการพิเศษต่างๆ

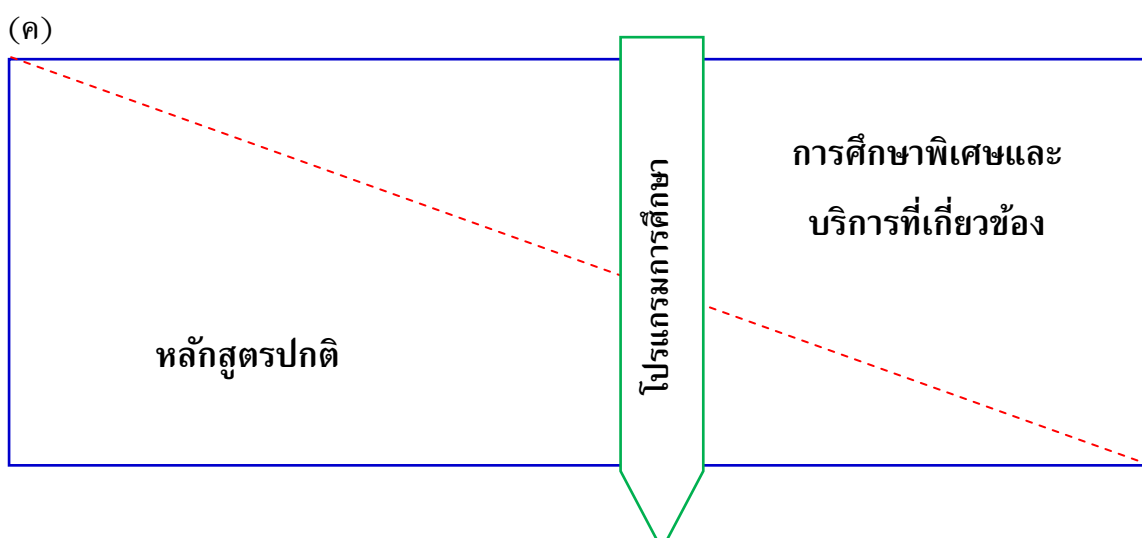

แผนภูมิที่ 3 รูปแบบการจัดการศึกษาพิเศษที่มีการจัดสื่อ สิ่งอำนวยความสะดวกและบริการช่วยเหลือ

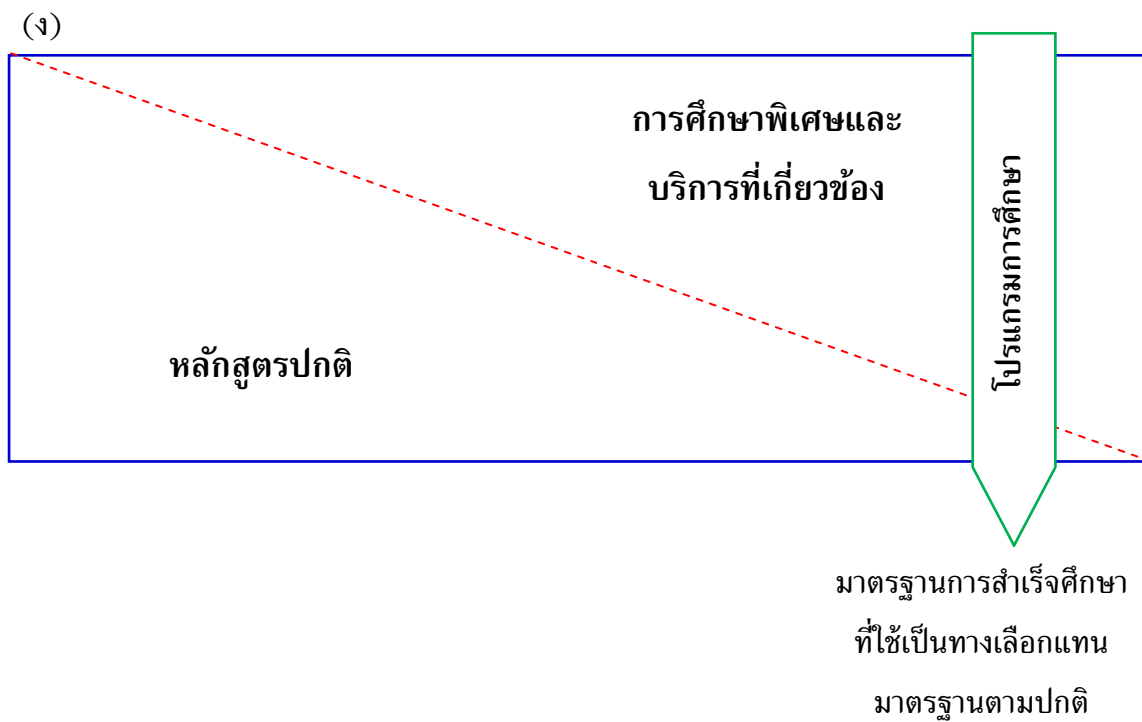
มีการช่วยเหลือเป็นพิเศษ เช่น การจัดสื่อ
สิ่งอำนวยความสะดวกเสริมในหลักสูตรปกติ

แผนภูมิที่ 4 รูปแบบการจัดการศึกษาพิเศษที่มีการจัดสื่อ สิ่งอำนวยความสะดวก บริการช่วยเหลือและมีการปรับเปลี่ยนมาตรฐานการสำเร็จการศึกษา

เพิ่มการปรับเปลี่ยนมาตรฐาน
การสำเร็จการศึกษา

แผนภูมิที่ 5 รูปแบบการจัดการศึกษาพิเศษที่มีการจัดสื่อสิ่งอำนวยความสะดวก บริการความช่วยเหลือ และต้องมีการเปลี่ยนมาตรฐานการสำเร็จการศึกษาที่เป็นทางเลือกเพื่อให้สำเร็จการศึกษาตามหลักสูตรปกติ

อภิธานศัพท์การศึกษาพิเศษที่ผู้บริหารควรรู้

Access to the General Education Curriculum : การที่เด็กพิการสามารถเข้าถึง และใช้ประโยชน์ได้จาก หลักสูตรปกติ กฎหมาย การศึกษาสำหรับบุคคลพิการ กำหนดให้ทีมกำหนดแผนการจัดการศึกษาเฉพาะบุคคล (IEP) ได้ค้ำประกันว่า วิธีที่เด็กที่ต้องได้รับการศึกษาพิเศษ จะเข้าถึง ใช้ประโยชน์ และมีความก้าวหน้าในการเรียนในหลักสูตรปกติ จึงเป็นเรื่องของเนื้อหาและวิธีการสอนในชั้นเรียนปกติ เด็กที่มีความพิการจะต้องสามารถเข้าถึงและใช้ประโยชน์จากหลักสูตรได้ ไม่ว่าสภาพแวดล้อมทางการศึกษาและสิ่งแวดล้อมที่เด็กอยู่จะเป็นอย่างไร

Accounmodation : สื่อ สิ่งอำนวยความสะดวกและบริการช่วยเหลืออื่นใด ที่จัดให้แก่คนที่พิการ หมายถึง เครื่องมือ หรือการสนับสนุนต่างๆ ที่จัดให้แก่เด็กที่มีความพิการ ในการจัดการสอนและ/หรือ ระหว่างการประเมินที่มีความมุ่งหมายที่จะสกัดกั้นผลกระทบที่เกิดขึ้นจากสาเหตุของความพิการ สื่อ สิ่งอำนวยความสะดวก หรือบริการช่วยเหลืออื่นใดที่จัดให้แก่เด็กไม่ใช้การทำเพื่อที่จะเปลี่ยนแปลงโครงสร้าง หรือสิ่งที่กำหนดว่าจะต้องได้รับการประเมิน หรือสิ่งที่ครูต้องสอนหรือเป็นสิ่งที่จัดทำขึ้นเพื่อเป็นการลดมาตรฐานของการเรียนรู้ของการปฏิบัติแต่อย่างใด

ดังนั้น สื่อสิ่งอำนวยความสะดวกและความช่วยเหลืออื่นใดไม่ใช้การเปลี่ยนเนื้อหาของสิ่งที่ต้องสอน หรือผลความคาดหวังที่จะได้รับการเรียนการสอนแต่นักเรียนทุกคนจะถูกคาดหวังไว้เรียนรู้เนื้อหาของหลักสูตรเหมือนกับเพื่อนร่วมห้อง และงานที่มอบหมายตลอดจนกิจกรรมที่จะต้องทำในเนื้อหา และมาตรฐานการปฏิบัติก็เหมือนเพื่อนร่วมห้อง

Adaptation : การปรับให้เหมาะสม หรือการดัดแปลง คำนี้บางครั้งใช้แทนคำ Modification หรือการปรับเปลี่ยน การแต่งขยาย ซึ่งมีความหมายตามเนื้อหาหรือการสอนในการศึกษาปกติที่ถูกปรับเปลี่ยนในทางใดทางหนึ่งหรือหลายทาง เพื่อให้เหมาะสมกับเด็กคนหนึ่ง หรือเด็กหลายคน โดยทั่วไป หมายถึง การดัดแปลงในส่วนที่เป็นเนื้อหา หรือมาตรฐานในการปฏิบัติงาน เช่น การให้ออกาสในการฝึกหัดใช้ทักษะพิเศษหรือความคิดรวบยอดในการใช้เอกสารวัสดุที่หลากหลายหรือสถานการณ์ หรือการสอนเป็นรายบุคคลหรือกลุ่มเล็กๆในทักษะพิเศษบางอย่าง เพื่อช่วยให้นักเรียนเรียนรู้ทักษะหรือความคิดรวบยอดที่สำคัญ

Alternate Assessment : การประเมินที่เป็นทางเลือก ภายใต้กฎหมายการศึกษาของคนพิการ และกฎหมายซึ่งเด็กทุกคนต้องได้รับการศึกษา (No Child Left Behind) ของประเทศสหรัฐอเมริกา การประเมินที่เป็นทางเลือกนี้ เป็นการประเมินที่จัดทำขึ้นเพื่อใช้กับนักเรียนที่มีความพิการ ซึ่งพบว่าแบบประเมินของรัฐ หรือท้องถิ่นไม่มีความเหมาะสม หรือไม่อาจสะท้อนหลักสูตรของเด็กคนนั้นได้ การประเมินที่เป็นทางเลือกนี้ จัดทำขึ้นสำหรับเด็กพิการที่มีเพียงร้อยละ 1 หรือน้อยกว่านั้น การประเมินผลทางการศึกษาไม่ว่าจะเป็นการประเมินโดยทั่วไปหรือการประเมินผลที่เป็นทางเลือกล้วนเป็นส่วนหนึ่งของการเรียนการสอนทั้งสิ้น

Applied Research : การวิจัยประยุกต์ คือ การวิจัยที่ประยุกต์ หรือ ทดสอบทฤษฎี ที่จะแก้ปัญหาที่แท้จริงของโลก การวิจัยประยุกต์ เป็นวิธีการศึกษาทางวิชาการที่มีคุณประโยชน์อย่างยิ่งและใช้วิธีการทางวิทยาศาสตร์ แต่วัตถุประสงค์หลักของการศึกษามีได้มุ่งการสร้างทฤษฎีหรือองค์ความรู้ใหม่

Assistive Technology : เทคโนโลยี สิ่งอำนวยความสะดวก คือ เครื่องมือ อุปกรณ์ หรือ ส่วนหนึ่งส่วนใดของเครื่องมือ หรืออุปกรณ์ที่สามารถเพิ่มหรือปรับความสามารถของนักเรียนที่มีความพิการในการปฏิบัติหน้าที่ต่าง ๆ ในการดำรงชีวิต รวมทั้งกิจกรรมต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับการเรียนรู้ให้สูงหรือดีขึ้น

Availability Heuristic : ความเห็นที่ผิดพลาดที่มักจะเกิดจากผู้มีอำนาจในการตัดสินใจในการที่พยายามจะตัดสินใจ ความถี่ หรือความน่าจะเป็นของสถานการณ์ใดสถานการณ์หนึ่งคนลงความเห็นจะทำผิดพลาดส่วนใหญ่มักจะได้รับอิทธิพลจากสภาพที่เกิดขึ้นนั้น ๆ ในสภาพแวดล้อมในขณะนั้น ซึ่งส่งผลทำให้นักวิชาการเหล่านั้นลงความเห็นที่ไม่ถูกต้องเกี่ยวกับสถานการณ์ หรือ ความสัมพันธ์ของเหตุและผล

Behavior Disorders : ปัญหาทางพฤติกรรม หรือบกพร่องทางพฤติกรรม คำนี้มักใช้สลับกับคำว่า Emotionally Disturbance หรือการที่มีปัญหาทางอารมณ์ หรือบุคคลที่พิการทางอารมณ์ Emotionally Handicapped ใช้ในการหมายถึงเด็กที่ความพิการที่ปัญหาหลักของเด็กกลุ่มนี้อยู่ในเรื่องของการปรับตัว และทักษะทางสังคมและพฤติกรรม หน่วยงานของรัฐ และนักวิชาชีพบางคนในสหรัฐอเมริกา ใช้คำนี้ (Behavior Disorder) แทนคำว่าปัญหาทางอารมณ์ (Emotionally Disturbance) เพราะนักวิชาการส่วนใหญ่เชื่อว่าจะเป็นการอธิบายธรรมชาติของความพิการของเด็กกลุ่มนี้ได้ชัดเจนกว่า

Behavior Modification : การปรับพฤติกรรม คือ กระบวนการเฉพาะที่ใช้ในการจัดการหรือลดพฤติกรรมที่ไม่พึงประสงค์ลง โดยกระบวนการนี้มีพื้นฐานมาจากหลักการของจิตวิทยาพฤติกรรมและเกี่ยวข้องกับการบ่งชี้ พฤติกรรมเฉพาะต่างๆ ที่จะต้องเปลี่ยนแปลง และระบบการประยุกต์ใช้ผลที่ตามมาไม่ว่าจะเป็นทางบวกหรือทางลบที่จะลดพฤติกรรมนั้นลง

Cognitive Disability : ความบกพร่องทางการรู้คิด คำนี้ มักใช้เรียกเด็กที่มีระดับปัญญาอ่อนน้อยถึงระดับมาก การบกพร่องทางการรู้คิด สะท้อนให้เห็นถึงความจำกัดของการปฏิบัติงานที่ต้องใช้การรู้คิด รวมถึงแต่ไม่จำกัดในเรื่องของความจำ การเรียนรู้งานใหม่ๆ การเชื่อมโยงระหว่างเหตุการณ์ต่างๆ ความจริงต่างๆ หรือความคิดรวบยอดต่างๆ และความสามารถในการอนุมาน หรือการสรุปจากหลักเกณฑ์ต่างๆ รวมทั้งการดัดแปลงพฤติกรรม หรือทักษะที่จะเป็นสำหรับการดำรงชีวิตประจำวัน คำที่ใหม่กว่าคำนี้ที่ได้รับการยอมรับมากกว่า คือ **นักเรียนที่มีความบกพร่องทางสติปัญญา** (Students with intellectual disability)

Collective Responsibility : ความรับผิดชอบร่วมกัน ผู้ใช้คำนี้คนแรก คือ Dr. วาลเลอรี ลี (Valerie Lee) เพื่อจะสะท้อนให้เห็นถึง อัตราหรือระดับการรับรู้ที่ครูและเพื่อนร่วมงานในโรงเรียนมีส่วนร่วมในความสำเร็จของนักเรียนทุกคน ความรับผิดชอบร่วมกันระดับสูงในหมู่ ครู อาจารย์ มีความสัมพันธ์เชิงบวกกับระดับของผลสัมฤทธิ์ของนักเรียน

Proven Instruction Practices : การปฏิบัติการสอนที่ได้รับการพิสูจน์แล้ว การสอนและการปฏิบัติการบริหารที่เคยผ่านการทดสอบทางวิทยาศาสตร์มาแล้ว และพบว่า มีประสิทธิภาพอย่างสม่ำเสมอ การปฏิบัติการสอนที่ได้รับการพิสูจน์มาแล้ว จะสามารถนำไปอ้างอิงและนำไปประยุกต์ใช้ได้หลายอย่าง การปฏิบัติการสอนที่ได้รับการพิสูจน์มาแล้ว จะผ่านการทดสอบความเที่ยงตรงจากการศึกษาทางวิทยาศาสตร์ และได้ผ่านการตรวจสอบจากชุมชนการศึกษามาแล้ว

Peer Review : คือ กระบวนการการหาผลของการวิจัยแบบอันทันอย่างหนึ่งที่เกิดขึ้นโดยการใช้กลุ่มของผู้เชี่ยวชาญจึงสามารถตัดสินความเที่ยงตรงของการที่กล่าวอ้างของนักวิจัย Peer Review ถือว่าเป็นความจำเป็นขั้นต้น ของการเชื่อถือได้ทางวิทยาศาสตร์ บทความในวารสารที่มีมาตรฐานทุกเล่ม จะต้องผ่านการพิจารณาจากผู้เชี่ยวชาญในสาขาวิชาที่นั้นๆ ก่อนการจัดพิมพ์ ซึ่งคล้ายคลึงกับการประชุมทางด้านวิทยาศาสตร์โดยทั่วๆ ไปที่จำเป็นต้องมีการพิจารณาโครงการโดยใช้ Peer Review. คือ ใช้ผู้มีความรู้ความสามารถในสายงานเดียวกันเป็นผู้ให้ความเห็น

Representative Sample : กลุ่มตัวอย่าง ที่เป็นตัวแทน เป็นส่วนย่อยของส่วนใหญ่ที่นักวิจัยสนใจที่จะศึกษา ที่มีลักษณะเช่นเดียวกับกลุ่มใหญ่ กลุ่มตัวอย่าง ถือว่าเป็นตัวแทนที่สามารถนำไปอ้างอิงประชากรส่วนใหญ่ ที่เลือกมาเป็นกลุ่มตัวอย่าง ถ้าการสังเกตที่พบสามารถประยุกต์ได้อย่างเที่ยงตรง

Repetition : เป็นกระบวนการการศึกษาซ้ำ โดยการใช้วิธีการที่เหมือนกันแต่ใช้กับกลุ่มตัวอย่างใหม่ ผลของการศึกษาซ้ำที่ค้นพบจากการศึกษาซ้ำหลายครั้ง ถือว่า มีความเที่ยงตรงทางวิทยาศาสตร์กว่าผลการศึกษาที่เกิดขึ้นจากการศึกษาเพียงครั้งเดียว หรือน้อยครั้ง

Reliability : ความน่าเชื่อถือ เป็นส่วนสำคัญขั้นต้น (ต่ำ) ของส่วนผสมของการวิจัยที่จะบ่งชี้ถึงข้อมูลทางคุณภาพของการวิจัยนั้น ๆ ความน่าเชื่อถือเป็นตรรกะของความปลอดภัยที่เกิดขึ้นโดยไม่ตั้งใจ หรือการสุ่มในระบบประเมินผล โดยทั่วไปความน่าเชื่อถือจะถูกแปลความในรูปของความสัมพันธ์ของความเที่ยงตรงคงที่หรือการทดสอบความสม่ำเสมอหรือกระบวนการประเมินผล แบบทดสอบที่เชื่อถือได้ หมายถึง การทดสอบที่ได้ผลในทิศทางอย่างเดียวกัน ไม่ว่าจะทดสอบกี่ครั้งก็ตาม บางครั้งเรียกว่าความเชื่อมั่น

รูปแบบของการจัดการศึกษาพิเศษระดับปฐมวัย

สืบเนื่องจากพระราชบัญญัติการจัดการศึกษาสำหรับคนพิการ พ.ศ. 2551 หมวด 1 ว่าด้วยสิทธิและหน้าที่ทางการศึกษา ได้กล่าวไว้ว่า ให้คนพิการได้รับการศึกษาโดยไม่เสียค่าใช้จ่ายตั้งแต่แรกเกิด หรือพบความพิการจนตลอดชีวิต พร้อมทั้งได้รับเทคโนโลยีสิ่งอำนวยความสะดวก สื่อ บริการ และความช่วยเหลืออื่นใดทางการศึกษา และในมาตรา 3 ได้จัดทำนิยามหรือหน่วยงานที่ทำหน้าที่

อีกทั้งได้กำหนดหน่วยงานที่มีหน้าที่จัดการศึกษาสอดคล้องกับสิทธิทางการศึกษาของคนพิการ เช่น ในการจัดการศึกษาตั้งแต่แรกเกิดหรือแรกพบความพิการจนตลอดชีวิตนั้น ให้เป็นหน้าที่ของศูนย์การศึกษาพิเศษ เป็นต้น (ราชกิจจานุเบกษา, 2551, หน้า 2)

นอกจากหน้าที่ที่ปรากฏในคำนิยามของศูนย์การศึกษาพิเศษ ในมาตรา 3 วรรค 8 แล้ว จากประกาศกระทรวงศึกษาธิการว่าด้วยการปฏิบัติหน้าที่อื่นไว้ ซึ่งกำหนดให้ศูนย์การศึกษาพิเศษ มีหน้าที่ส่งเสริมสนับสนุนการจัดการเรียนร่วมอีกด้วย และในความจริงการเรียนร่วมนั้นมีอยู่ทุกระดับ ทั้งระดับปฐมวัยระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานทั้งการศึกษานอกระบบและตามอัธยาศัย

พระราชบัญญัติการจัดการศึกษาสำหรับคนพิการ พ.ศ. 2551 ให้นิยามการเรียนร่วม หมายความว่า การจัดให้คนพิการได้เข้าศึกษาในระบบการศึกษาทั่วไปทุกระดับ และหลากหลายรูปแบบรวมถึงการจัดการศึกษาให้สามารถรองรับการเรียนการสอนสำหรับคนทุกกลุ่มความพิการ

การจัดการเรียนร่วมในอดีต ส่วนใหญ่การเรียนร่วมจะมีการส่งเสริมและสนับสนุนอย่างเป็นระบบ มีแนวคิดและยุทธศาสตร์ในการบริหารจัดการเรียนร่วมที่ชัดเจนในระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานและเริ่มพัฒนามากขึ้นในระดับอุดมศึกษา อย่างไรก็ตามหลักของการฟื้นฟูสมรรถภาพคนพิการสากล กล่าวว่า บริการช่วยเหลือระยะแรกเริ่มหรือการให้บริการเด็กพิการโดยเร็วที่สุด และอย่างเข้มข้นครบวงจรจะช่วยให้เป็นการปูพื้นฐานความสามารถให้เด็กพิการได้ดีที่สุด

แม้ว่าหลักการของการให้บริการช่วยเหลือระยะแรกเริ่มได้รับการยอมรับอย่างกว้างขวางในวงการการศึกษาพิเศษมานานแล้วก็ตาม แต่บริการต่างๆ ของบริการช่วยเหลือระยะแรกเริ่มยังมีปัญหาในการนำไปสู่การปฏิบัติ (ปัญญณี วิเลปสุวรรณ 2551, บทคัดย่อ)

ปัจจุบันประเทศสหรัฐอเมริกาได้มีการเผยแพร่แนวคิดการให้บริการการศึกษาพิเศษในรูปแบบการจัดการเรียนร่วมเข้มข้นยิ่งขึ้นโดยมีการนำเสนอแนวคิด การจัดบริการช่วยเหลือเด็กที่มีความต้องการพิเศษทางด้านวิชาการ และด้านพฤติกรรมที่มีประสิทธิภาพมากขึ้น แนวคิดนี้เรียกว่า รูปแบบการให้ความช่วยเหลือเด็กที่มีความต้องการพิเศษที่เน้นปฏิกริยาตอบสนองของผู้เรียนต่อการช่วยเหลือเป็นหลัก หรือ **Responsive to Intervention : RTI (Bassett, D.S. 2010, p.8)**

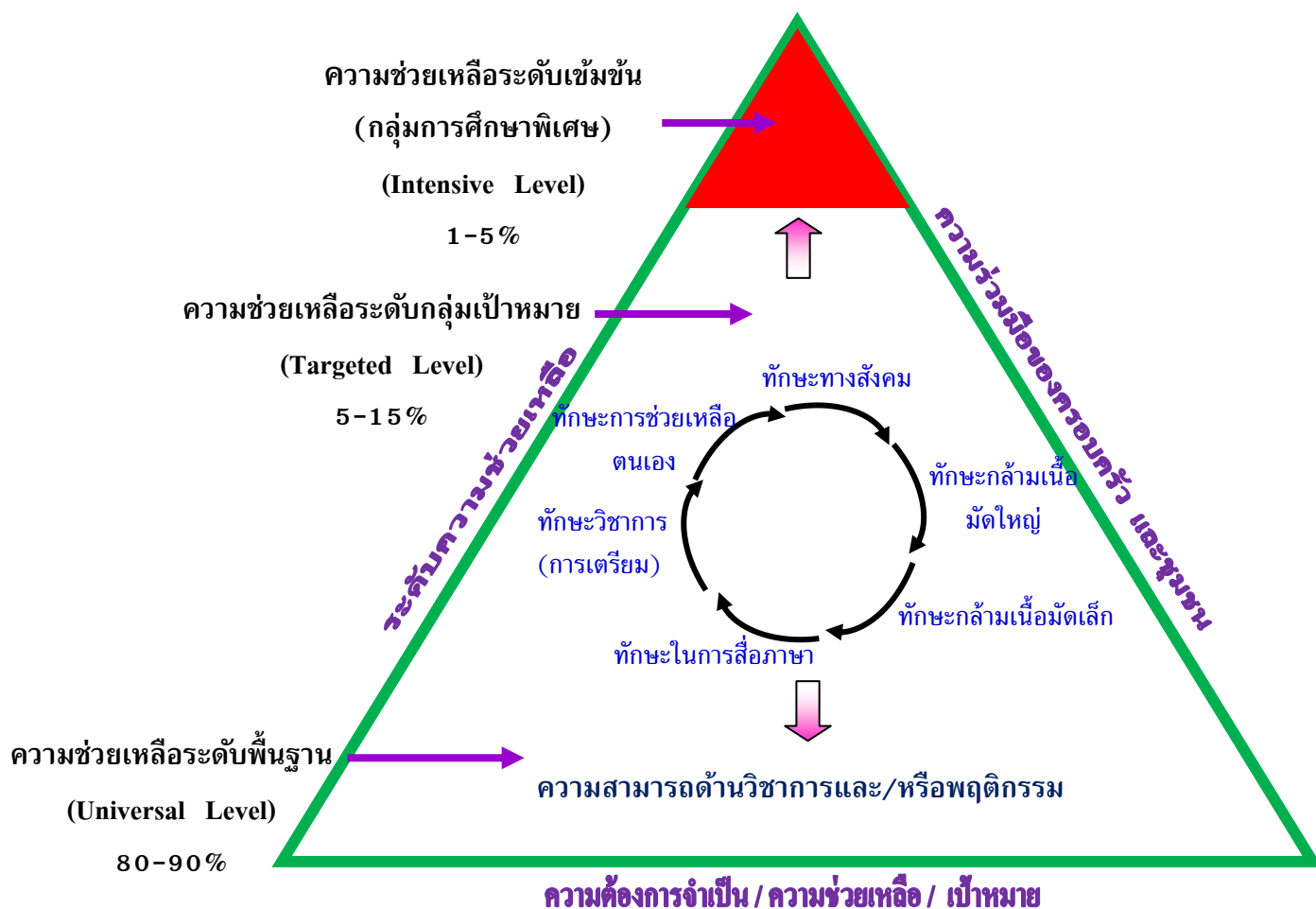
รูปแบบของการจัดการศึกษาพิเศษระดับปฐมวัยที่เน้นปฏิริยาตอบสนองต่อการเรียนรู้เป็นหลัก

เป็นวิธีการที่เน้นระบบบูรณาการที่เชื่อมโยงการศึกษาทั่วไป การศึกษาที่ชดเชย การศึกษาสำหรับเด็กที่มีความสามารถพิเศษเข้ากับการสอนที่มีคุณภาพมาตรฐานที่สูง และการช่วยเหลือที่สอดคล้องกับความต้องการจำเป็นทางวิชาการ สังคม อารมณ์ และพฤติกรรมของเด็กเข้าด้วยกันเป็นอย่างดี

การตัดสินใจในลักษณะของความร่วมมือขึ้นอยู่กับข้อมูลที่ได้รับการกำกับ ติดตาม ความสามารถและอัตราการเรียนรู้ของเด็ก

ลักษณะพิเศษของระบบการช่วยเหลือแบบนี้ คือ การให้การช่วยเหลือต่างๆไม่สามารถตัดแบ่งออกจากกันอย่างเด็ดขาด แต่จะเป็นการให้บริการที่เชื่อมโยงและลดหลั่นตามลำดับของความเข้มข้น และเวลาของการให้บริการ

สรุปเด็กส่วนใหญ่ได้รับบริการเหมือนกัน 80-90%

รูปแบบของการจัดการศึกษาพิเศษระดับปฐมวัยที่เน้นปฏิริยาตอบสนองต่อการเรียนรู้เป็นหลัก

เอกสารประกอบวิชาการระบบการศึกษาพิเศษ : ดร.มลิวัลย์ ธรรมแสง : 9 ต.ค. – 8 พ.ย. 2552 (ปรับปรุง พ.ศ. 2553) :

หลักสูตรศึกษาศาสตรดุษฎีบัณฑิต สาขาการบริหารการศึกษาพิเศษ : มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนดุสิต

ลักษณะสำคัญของรูปแบบนี้มี 9 ประการ คือ

1. เด็กทุกคนเรียนร่วมกัน
2. ให้ความช่วยเหลือกับเด็กทุกคน ส่วนบริการมากหรือน้อยหรือมีความเข้มข้นขึ้นอยู่กับความต้องการจำเป็นของเด็กแต่ละคนเป็นหลัก
3. ความต้องการจำเป็นของนักเรียนแต่ละคนได้มาจากการกำกับติดตามและการสังเกตปฏิบัติการตอบสนองต่อโปรแกรมการเรียนรู้ โดยครู ผู้ปกครอง และบุคลากรที่เกี่ยวข้อง
4. การตัดสินใจในการจะให้ความช่วยเหลือแก่เด็กคนใดอย่างไร จะต้องเป็นลักษณะของการทำงานเป็นทีม (ครูทุกคนและผู้ปกครอง)
5. ลักษณะของการให้ความช่วยเหลือต้องสอดคล้องกับความสามารถทางวิชาการ และความต้องการจำเป็นทางด้านพฤติกรรมของนักเรียน
6. ทักษะสำคัญที่เด็กปฐมวัยควรจะได้รับมี 6 ทักษะ ดังนี้
 1. ทักษะการใช้กล้ามเนื้อมัดใหญ่ เช่น การยืน เดิน นั่ง นอน การวิ่ง
 2. ทักษะการใช้กล้ามเนื้อมัดเล็ก เช่น การชี้ อุ่นมือ นิ้วมือ ในการหยิบ จับ กำ บีบ
 3. ทักษะการสื่อสารและการใช้ภาษา เช่น การแสดงท่าทาง เสียง การพูด บอกความต้องการ ความรู้สึก
 4. ทักษะด้านวิชาการ (ขั้นเตรียม) เช่น การเรียนรู้สิ่งต่างๆ รอบตัว เพื่อสร้างความเข้าใจ ความคิดรวบยอดเกี่ยวกับสิ่งต่างๆ สภาพแวดล้อม ซึ่งเด็กจะเรียนรู้จากการใช้ประสาทสัมผัสที่นำมาบูรณาการกัน เช่น การเห็น ฟัง สัมผัส ดมกลิ่น ลิ้มรส การรับรู้การเคลื่อนไหวของเอ็นและข้อต่อ
 5. ทักษะการช่วยเหลือตนเอง เป็นการปฏิบัติกิจวัตรประจำวันโดยพึ่งพาตนเอง
 6. ทักษะทางด้านสังคม เช่น การเล่นกับเพื่อน การอยู่ร่วมกับผู้อื่นตามระดับอายุ
7. ลักษณะของระบบบริการช่วยเหลือที่เน้นปฏิบัติการตอบสนองของผู้เรียนเป็นหลักนี้ ไม่สามารถตัดขาดออกจากกันหรือแบ่งเป็นขั้นตอนที่ชัดเจน แต่เป็นบริการให้ความช่วยเหลือที่มีลักษณะต่อเนื่องเชื่อมโยงมากน้อยขึ้นอยู่กับกลุ่มเป้าหมาย ซึ่งมีระดับความต้องการพิเศษที่เข้มข้นไม่กันไม่เท่ากัน
8. ประเภทและจำนวนของผู้ต้องการบริการความช่วยเหลือ อาจแบ่งได้ดังนี้ บริการระดับพื้นฐาน

สากลเป็นบริการที่จัดให้กับเด็กส่วนใหญ่ กล่าวคือ เป็นบริการการศึกษาทั่วไปที่มีคุณภาพสูงตามมาตรฐานสากลซึ่งประกอบด้วย การคัดกรองเด็กทุกคน การกำกับติดตามความก้าวหน้าและการประเมินผลที่ออกแบบมาเพื่อการจัดการศึกษาให้เหมาะสม มีการจัดการเรียนการสอนตามความคาดหวังที่สูง มีการตอบสนองและการกำกับติดตามของผู้ใหญ่ นักวิชาชีพ และการนำข้อมูลมาใช้ในการจัดความช่วยเหลือที่เน้นการป้องกันความพิการและเป็นการปฏิบัติงานเชิงรุก

9. ระดับของการให้ความช่วยเหลือ แบ่งเป็น 3 ระดับ

1. บริการช่วยเหลือระดับพื้นฐานสากล (Universal Level) เป็นการให้บริการกับทุกคนในโรงเรียนหรือนักเรียนส่วนใหญ่ประมาณ 80-90% ขึ้นไป

2. บริการช่วยเหลือสำหรับกลุ่มเสี่ยงหรือกลุ่มเป้าหมาย (Targeted Level) เป็นบริการที่จัด

สำหรับนักเรียนที่ได้รับการบ่งชี้ว่ามีความเสี่ยงทางด้านวิชาการ และ/หรือปัญหาทางด้านสังคม และ/หรือนักเรียนที่ได้รับการบ่งชี้ว่าเป็นนักเรียนที่ต้องให้การช่วยเหลือเป็นการเฉพาะ นักเรียนในกลุ่มนี้อาจมีประมาณ 5-15% ของนักเรียนทั้งหมด

3. บริการช่วยเหลือระดับเข้มข้น (Intensive Level) เป็นบริการที่จัดให้กับนักเรียนที่ต้องการ

ความช่วยเหลือเป็นพิเศษในโรงเรียน ซึ่งอาจจะมีจำนวนนักเรียนประมาณ 1-5% ของนักเรียนทั้งหมด

บรรณานุกรม

Howell, R. Patton, S. and Deiotte, M. (2008) Understanding Response to Intervention
Solution Tree Press, 2008

McLaughlin, M.J. (2009). What Every Principal Needs to know About Special
Education.